

Θέμα 13ο: Σάββατο 28 / Κυριακή 29 Ιανουαρίου 2023

Ο ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

(Πηγή: Συναθλούντες)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κάτω από άθλιες, δραματικές και αφόρητα βασανιστικές συνθήκες βαδίζει επί δύο μήνες τον δρόμο της εξορίας προς την απομακρυσμένη Κουκουσό ο ανύστακτος ποιμένας και φλογερός μαχητής της πίστης. Όπου περνάει συγκεντρώνονται πλήθη πιστών. Με μάτια πνιγμένα στο κλάμα κάνουν τον σταυρό τους και αναφωνούν: «Συνέφερον ίνα ο ήλιος συνέστειλε τας ακτίνας αυτού, ή ίνα το στόμα Ιωάννου εσιώπησεν», δηλαδή ήταν προτιμότερο να σβήσει ο ήλιος παρά να σιωπήσει το στόμα του Ιωάννη.

Ναι! Αυτό το όνομα είχε: Ιωάννης. Και το προσωνύμιο: Χρυσόστομος.

Στο διάστημα των λιγότερων από 60 ετών της ζωής του αγαπήθηκε από πολλούς, αλλά και μισήθηκε θανάσιμα από λίγους ισχυρούς. Μισήθηκε, διότι υπήρξε ασυμβίβαστος, μορφή προφητική, κήρυκας ενός τελείου Χριστιανισμού. Αγαπήθηκε ολόψυχα από αμέτρητα πλήθη λαού, διότι ήταν η ενσάρκωση της αγιότητας και της αγάπης, πατέρας όλων, προστάτης των φτωχών, των αδύνατων, των κατατρεγμένων και αδικημένων της ζωής.

Αυτόν τον μεγάλο άγιο, τον άγιο Ιωάννη τον Χρυσόστομο, αξίζει να γνωρίσουμε σήμερα, μια και στις 30 Ιανουαρίου γιορτάζει μαζί με τον Μέγα Βασίλειο και τον Γρηγόριο Θεολόγο.

ΔΙΗΓΗΣΗ

Το φως της μέρας το είδε ο άγιός μας στην Αντιόχεια της Συρίας κάπου ανάμεσα στο 347 με 354 μ.Χ. Ο πατέρας του Σεκούνδος ήταν αξιωματικός του Ρωμαϊκού Στρατού και ήταν άνθρωπος ανεξικακίας. Διηγούνται γι' αυτόν ότι, όταν ένας άλλος αξιωματικός τον συκοφάντησε στον αυτοκράτορα, ο Σεκούνδος, που κρατούσε παλιότερη επιστολή του αξιωματικού αυτού, στην οποία έγραφε εναντίον του αυτοκράτορα, του την επέστρεψε, μην τυχόν κάποτε παρασυρθεί και τη φανερώσει.

Γρήγορα έφυγε από τον κόσμο αυτό ο Σεκούνδος και άφησε τον Ιωάννη μωρό και τη σύζυγό του Ανθούσα χήρα 20 μόλις ετών. Ήταν πάμπλουτη και πανέμορφη, αλλά τίποτε δεν στάθηκε ικανό να τη λυγίσει για να δεχτεί δεύτερο γάμο. Αφοσιώθηκε στην ανατροφή του παιδιού της, πράγμα που ανάγκασε αργότερα τον περίφημο ειδωλοάτρη ρητοροδιδάσκαλο Λιβάνιο να αναφωνήσει: «Βαβαί, οΐαι παρά Χριστιανοίς γυναίκες εισι!»: Πώ πώ! Τι γυναίκες υπάρχουν μεταξύ των χριστιανών!

Στη Σχολή του Λιβάνιου σπούδασε αριστεύοντας ο Χρυσόστομος και αφού ασκήτευσε 6 χρόνια, χειροτονήθηκε ιερέας και εργάστηκε 11 περίπου χρόνια στην Αντιόχεια, την οποία μετέτρεψε σε κέντρο φιλανθρωπίας, αφού έτρεφε σ' αυτήν καθημερινά 3.000 περίπου φτωχούς. Ταυτόχρονα κήρυττε με απaráμιλλο φλογερό ζήλο τον λόγο του Θεού, συναρπάζοντας τα πλήθη του λαού και δημιουργώντας ριζική αλλαγή στην πόλη. Η φήμη του απλώθηκε έτσι σε όλη την αυτοκρατορία και κάποια μέρα οδηγήθηκε με βία στην Κωνσταντινούπολη για να ανεβεί στον αρχιεπισκοπικό θρόνο της λαμπρής πόλης.

Στην Κωνσταντινούπολη ως Αρχιεπίσκοπος, ο άγιος εργάστηκε με όλες του τις δυνάμεις και τον ανύστακτο ιεραποστολικό του ζήλο. Έχτισε νοσοκομεία και πτωχοκομεία, περιέθαλψε τους φτωχούς, έδινε καθημερινά τροφή σε περισσότερους από 7.000 ανθρώπους. Μάλιστα πρότεινε στους χριστιανούς της Πόλης να βάλουν στο εικονοστάσι του σπιτιού τους ένα κουτί, το «κιβώτιον πενήτων». Σ' αυτό το κουτί ο πιστός κάθε φορά που θα προσευχόταν, θα έριχνε τον οβολό του. Έτσι μπορούσαν ν' ασκήσουν έμπρακτα την αγάπη κι άνθρωποι με λίγα εισοδήματα.

Παράλληλα οργάνωσε μεγάλες ιεραποστολικές εξορμήσεις στην Σκυθία, την Περσία, τη Φοινίκη και στους Γότθους, ενώ συνέχισε να κηρύττει με μεγαλύτερη ακόμη φλόγα τον λόγο του Θεού.

Ο λαός της Κωνσταντινούπολης τον λάτρευε. Αλλά η ζωή και το φλογερό κήρυγμα του Αγίου αποτελούσαν έλεγχο για πολλούς, κι έτσι κάποιοι φθονεροί άνθρωποι τον μίσησαν και αποφάσισαν να τον εξοντώσουν. Η αυτοκράτειρα Ευδοξία και κακόψυχοι επίσκοποι συνωμότησαν εναντίον του. Δύο παράνομες σύνοδοι πραγματοποιήθηκαν και πέτυχαν να τον καθαιρέσουν και να τον εξορίσουν. Τον έστειλαν στην Κουκουσό, στα βάθη της Μικράς Ασίας, όπου έφτασε ύστερα από 40 ημερών κοπιαστικό ταξίδι. Άρρωστος, χωρίς γιατρό και φάρμακα.

Κι όμως! Ο εξόριστος ποιμένας συνεχίζει κι από τον τόπο της εξορίας τον αγώνα του για την Εκκλησία. Σαν πατέρας παρακολουθεί το ποίμνιό του. Αλληλογραφεί, εμψυχώνει τους χριστιανούς. Η απίστευτη δραστηριότητά του ανησυχεί τους διώκτες του. Ειδικό απόσπασμα τον οδηγεί σε νέο τόπο εξορίας. Τρεις μήνες κρατάει αυτό το μαρτύριο μέσα στο λιοπύρι και τη βροχή. Ο πυρετός τον φλογίζει. Σέρνεται εξαντλημένος. Περνούν τα Κόμανα χωρίς να σταματήσουν... Πιο πέρα συναντούν τον ναό του αγίου Βασιλίσκου. Ο Χρυσόστομος διανυκτερεύει στον ναό. Το βράδυ βλέπει σε όραμα τον άγιο Βασιλίσκο να του λέει: «Θάρσει, αδελφέ Ιωάννη. Αύριο θα είμαστε μαζί». Την άλλη μέρα - 14 Σεπτεμβρίου του 407 - ενώ καίγεται στον πυρετό, ζητάει από τον ιερέα του ναού λευκά άμφια. Λειτουργήσε, κοινωνήσε και παρέδωσε το πνεύμα του με τα λόγια: «Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ένεκεν. Αμήν».

Ήταν ημέρα του Σταυρού, 14 Σεπτεμβρίου του 407 μ.Χ., όταν ο λαμπρός αυτός ήλιος της Εκκλησίας έδυσε στα Κόμανα. Είχε μείνει 9 χρόνια και 7 μήνες Αρχιεπίσκοπος, από τα οποία 3 χρόνια και 3 μήνες τα πέρασε στην εξορία. Το ιερό του λείψανο τάφηκε εκεί και παρέμεινε στον τόπο αυτό

40 ολόκληρα χρόνια, έως ότου επέστρεψε στην Πόλη με έναν τρόπο πολύ συγκινητικό, που αξίζει άλλη φορά να διηγηθούμε.

Έδωσε λοιπόν ο μεγάλος άγιος στις 14 Σεπτεμβρίου του 407, για να ανατείλει αμέσως λαμπρότερος και να φωτίζει με το μαρτυρικό του φρόνημα, την ολοφώτεινη ζωή του, τον φλογερό του ζήλο και την αστείρευτη πηγή των εμπνευσμένων συγγραμμάτων του τον δρόμο των πιστών σε όλους τους αιώνες.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

1. Αυτή ήταν πολύ περιληπτικά η ζωή του μεγάλου αγίου ιεράρχη Ιωάννη του Χρυσοστόμου. Αν θέλαμε τώρα να επισημάνουμε ποιο ήταν το πνεύμα και η βασική διδασκαλία του, θα υπογραμμίζαμε δύο κυρίως πράγματα:

α) Η αγάπη προς τον Χριστό. Ο Χριστός για τον αγίο μας δεν είχε δευτερεύουσα θέση στη ζωή του και στην όλη ζωή της Εκκλησίας. Ο Χριστός, έλεγε, είναι τα πάντα στη ζωή μας. Ακούστε ένα απόσπασμα από κείμενό του όπου παρουσιάζει τον Χριστό να μιλάει στον άνθρωπο: «Εγώ πατήρ, εγώ αδελφός, εγώ Νυμφίος, εγώ οικία, εγώ τροφεύς, εγώ ιμάτιον, εγώ ρίζα, εγώ θεμέλιος. Πᾶν ὄπερ ἂν θέλῃς ἐγώ. Μηδενὸς ἐν χρείᾳ καταστῆς. Ἐγώ δουλεύσω. Ἦλθον γὰρ διακονῆσαι, οὐ διακονηθῆναι. Ἐγώ καὶ φίλος καὶ ξένος καὶ κεφαλὴ καὶ ἀδελφὸς καὶ μήτηρ. Πάντα ἐγώ· μόνον οἰκείως ἔχε πρὸς ἐμέ. Ἐγώ πένης διὰ σέ, καὶ ἀλήτης διὰ σέ, ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ διὰ σέ, ἐπὶ τάφου διὰ σέ, ἄνω ὑπὲρ σοῦ ἐντυγχάνω τῷ Πατρὶ, κάτω ὑπὲρ σοῦ πρεσβευτὴς παραγέγονα παρὰ τοῦ Πατρός. Πάντα μοι σὺ καὶ ἀδελφὸς καὶ συγκληρονόμος καὶ φίλος καὶ μέλος. Τί πλέον θέλεις;». Δηλαδή «Εγώ είμαι πατέρας, εγώ αδελφός, εγώ νυμφίος, εγώ οικία, εγώ τροφή, εγώ ένδυμα, εγώ ρίζα, εγώ θεμέλιο, κάθε τι το οποίο θέλεις, εγώ· να μην έχεις ανάγκη από τίποτε. Εγώ και θα σε υπηρετήσω· διότι ήρθα να υπηρετήσω, όχι να υπηρετηθώ. Εγώ είμαι και φίλος, και μέλος του σώματος και κεφαλή και αδελφός, και αδελφή και μητέρα, όλα εγώ· αρκεί να διάκεισαι φιλικά προς εμένα. Εγώ έγινα φτωχός για σένα· έγινα και επαίτης για σένα· ανέβηκα επάνω στον Σταυρό για σένα· τάφηκα για σένα· στον ουρανό πάνω για σένα παρακαλώ τον Πατέρα· κάτω στην γη ήρθα απο τον Πατέρα ως μεσολαβητής για σένα. Όλα για εμένα είσαι εσύ· και αδελφός και συγκληρονόμος και φίλος και μέλος του σώματος. Τι περισσότερο θέλεις»;

Αυτό το κείμενο είναι ένα από τα ωραιότερα του αγίου μας και μπορεί κανείς να καταλάβει και μόνο από αυτό για ποιον λόγο ονομάστηκε Χρυσόστομος. Πέρα όμως από την ωραιότητά του, το κείμενο φανερώνει με πολλή εκφραστικότητα την αλήθεια αυτή που υπογραμμίσαμε, ότι για τον ιερό Χρυσόστομο το πάν στη ζωή ήταν ο Χριστός και αυτό ήθελε να μεταδώσει και στους πιστούς. Φυσικά αυτό που κήρυττε ο άγιος το εφάρμοζε με τρόπο απόλυτο ο ίδιος στη ζωή του. Γι' αυτό και όλα όσα συνέβαιναν στη ζωή του τα δεχόταν ως εκ μέρους του Θεού, όσο πικρά και αν ήταν. Η

μόνιμη φράση στο στόμα του ήταν το «δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν». Και, όπως είδαμε, αυτά ήταν και τα τελευταία λόγια της ζωής του.

β) Η αγάπη προς τους αδελφούς μας. Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος αγαπούσε τους ανθρώπους με μια χωρίς όρια αγάπη. Και μόνο η σκέψη ότι κάποιος μπορεί να υποφέρει, τον έκανε να αρρωσταίνει. Υπέφερε κυριολεκτικά, συνέπασχε μαζί τους. Ήθελε όμως και τη σωτηρία τους. Γι' αυτό και στο κήρυγμά του διαρκώς επανερχόταν στην αγάπη και το ενδιαφέρον για τους αδελφούς, στο χρέος της ιεραποστολής και στη φροντίδα της ελεημοσύνης προς τους φτωχούς. Οι άνθρωποι, έλεγε, που δεν βρίσκονται στην Εκκλησία είναι αιχμάλωτοι, τους έχει αλυσοδομένους ο διάβολος. Λοιπόν εσύ είναι δυνατόν να αδιαφορείς και να μην προσπαθήσεις με κάθε τρόπο να τους ελευθερώσεις; Βλέπεις τον αδελφό σου να κατρακυλάει στον γκρεμό και εσύ δεν απλώνεις το χέρι σου να τον βοηθήσεις; Όλοι σας, παρακινούσε με δύναμη ο άγιος, στην επόμενη συγκέντρωσή μας να φέρετε από έναν ακόμα, να τους φέρετε ως δώρα στον Θεό, δώρα πολυτιμότερα από κάθε τι άλλο, «δώρα πάντων τιμιώτερα». Γι' αυτό και τόνιζε πως το πιο κρύο πράγμα στον κόσμο είναι ο χριστιανός που δεν ενδιαφέρεται για τη σωτηρία των άλλων: «Ουδὲν ψυχρότερον χριστιανού ετέρους μὴ σώζοντος» (Ρ.Γ. 60,162).

Όσο για την αγάπη και την ελεημοσύνη προς τους φτωχούς, ο άγιος ήταν ανεξάντλητος. Στα πρόσωπα των φτωχών έβλεπε τον ίδιο τον Χριστό.

2. Θυμάστε πόσοι τρέφονταν καθημερινά στα συσσίτια που είχε οργανώσει; Ποια άλλη πρωτότυπη πρότασή του είχε εφαρμοστεί από τους χριστιανούς της Πόλης; (...)

3.000 στην Αντιόχεια και 7.000 στην Κωνσταντινούπολη. Το «κιβώτιον πενήτων». Ο Χριστός πεινάει, φώναζε, και εσύ επιδίδεις σε απολαύσεις; Δώσε του λοιπόν κάτι από αυτά που σου έδωσε! Ελέησε για να ελεηθείς! Πλούσιος, έλεγε, δεν είναι αυτός που έχει πολλά, αλλά αυτός που δίνει πολλά στον Χριστό.

3. Ποιο είναι λοιπόν το μήνυμα του ιερού Χρυσοστόμου στη δική μας ζωή;

Να μιμηθούμε τον άγιο στην αγάπη του προς τον Θεό και τους αδελφούς του. Αυτό στην πράξη σημαίνει ότι αφενός μεν πρέπει να εμπνευστούμε από τον ιεραποστολικό του ζήλο, αφετέρου δε να γίνουμε προθυμότεροι στην έμπρακτη αγάπη, τη φιλανθρωπία. Δεν έχουμε δικαίωμα, ως Ορθόδοξοι πιστοί που είμαστε, να αδιαφορούμε ούτε για την πνευματική κατάσταση των αδελφών μας ούτε για τις ανάγκες τους. Ο άγιος έλεγε ότι είναι αρκετός ακόμη και ένας μόνο άνθρωπος με φλογερό ζήλο στην καρδιά του, «ζήλω πεπυρωμένος», να διορθώσει και να οδηγήσει κοντά στον Θεό μια ολόκληρη πόλη. Επομένως μη δικαιολογούμε εύκολα τον εαυτό μας, αλλά να εργαζόμαστε με ενθουσιασμό και έμπνευση για την ωφέλεια των συνανθρώπων μας.